

LA PACDEFENDANTO

N-o. 48 NEREGULA INFORMA CIRKULERO POR ĈEĤOSLOVAKIO Decembro 1955.

NEGOCADO KUN LA MORTO

La plej terura „INTERNACIO de l' homaro de Erich GSCHWENDT

Sub tiu ĉi skuanta titolo la bonege fama aŭstria kulturrevuo „DIE OSTEREICHISCHE FURCHE“ Wien, la 15.10 daŭrigas sian ne sufiĉe laŭ-deblan serion da artikoloj, kiuj kuraĝe kaj senkaŝe malkovras la spiritajn malsanojn de nia epoko kaj riskas diri la veron ankaŭ tre malagrablan, konsciante, ke nur la vero liberigas la homon. Tiu ĉi artikolo meritas plej vastan diskonigadon en nacilingvaj ĵurnaloj. El ĝi ĉiu perfekte komprenas la kialon de diversaj rearmadoj, kiujn oni kaŝas antaŭ la ĉiamaj viktimoj de la tiel kaj tial eksplodigitaj militoj. H o m o j , p o p o l o j , v e k i ĝ u f i n f i n e ! ! !

D-ro. Adolf HALBIDL-Aŭstrio

Kun la progreso de la teĥniko la ekonomio konkeris la estrecon super ĉiuj potencoj de la publika vivo. Politiko kaj politikistoj estas ĝiaj servantoj. „Negoco por ĉiu prezo“ estas la plej supera leĝo de la ekonomia potenco. Por ĉia prezo okazu produktado kaj vendado. La prezo en la armilindustrio estas la morto. En la unua mondmilito – tiel oni kalkulis – la morto de unu soldato kostis cent mil germ. markojn, kies duonon la armilfabrikistoj povis surkontigi kiel netan profiton. Ĉiu dua minuto de la unua mondmilito „enspezigis“ naŭ mortintojn aŭ 900 mil germ.markojn = 450 mil neta gajno de la armilindustrio. La dua mondmilito, kiu tutece etendiĝis ankaŭ super la civila loĝantaro, kostis multoblan viktimojn, rezultigis ankaŭ multoblan profiton de la armilindustrio.

Ligite al la ĉefinancistoj la armilindustrio kreas krustojn kaj kartelojn, kiuj etendigas super ĉiuj landoj, amikaj kaj malamikaj. Internaciaj aranĝoj, reciproka akirado de akcio garantias samaltajn prezojn, konstantan aŭ baratan vendadon laŭ la diktado de malmulte da internaciaj firmaoj. La produktado de l' armilindustrio kaj de la ekonomiaj branĉoj ligitaj kun ĝi nutras sin per armita konflikto, de la milito. Eble ne tiel ĉefe malbona volo kaj intenco kiel la leĝo de la liberala ekonomio kulpas, se la militindustrio estigas la konkuradon pri armado. La fakuloj asertas, ke ili respondecas ja nur pri la produktado de la komercaĵo, ne pri ĝis uzado. Kun sama kontento ili okupas sin per la produktado de pacaj komercaĵoj, kondiĉe , ke la „negoco“ same gajnis. Ke la militindustrio dependigas la gazetaron kaj politikon, ili senkulpigas ankaŭ per la „negoco“. Dum jaroj la armadagento kaj grandakciulo de la militindustrio, Sir Basil ZAHAROFF, iam en Konstantinopolo disportinte en la bazaro komercaĵojn kaj fariĝinte Kavaliro de la brita Grandkrucuro de la franca Honorlegio kaj honora direktoro de la universitato Oxford, procesis kontraŭ la verkisto Robert NEUMANN, kiu eldonigis libron pri la Reĝo de armiloj“.

En ĝi estas demonstrita la kolosa influo de unu sola homo sur la sangon evoluon de la historio

Sed la „apartaj leĝoj“ de la ekonomia certo povas esti estrataj de la homo.

+ + + + +

Antaŭ nelonge Sponholz en Hanover eldonis libron kun la emociiga titolo „Geschäfte mit dem Tod - vom Maximgewehr zur Kobaltbombe“ (Negocoj kun la morto – de la Maximpafilo ĝis la Kobaltbombo), en kiu ka verkisto Helmut HERDA malkovras interrilatojn kaj kaŝmotivojn de la vetarmado antaŭ 1914 inter ambaŭ mondmilitoj kaj post la dua mondmilito, ĉerpinte el multaj en- kaj eksterlandaj fontoj. Rilate malmulte da gigantaj societoj, kiuj estas kun- kaj interligitaj mastras la produktilojn de la milito, la „malnovan“ kaj la „peratoman, novan militon“. La „germana ekonomimiraklo“, la Marshal-plano, la germana rearmado, la „armita neŭtraleco“ de Aŭstrio kaj aliaj pliaj faktoj ekhavas ne tre afablan karakteron el la vidpunkto de la armadekonomio. Certe, pri la ekonomiaj interrilatoj, rezultintaj post 1945 ankaŭ Herda havas nur ŝparemajn fontojn. Sed surbaze de la faktoj ĝis la dua mondmilito eblas ekscii, kio okazas malantaŭ la kulisoj de la oficiala mondpolitiko.

La ĉefministro de Francio, Aristi de BRIAND deklaris la 29.9.1930 antaŭ la kunvenintaro de la Ligo de Nacioj:

„Neniu nacio, neniu registaro deziras la militon, sed multe da interesatoj laboras kontraŭ la paco. Ili laboras kontraŭ la Ligo de Nacioj, ili pagas la militirojn de la gazetaro, kiu senĉese vanigas niajn klopodegojn. Ili estas la fabrikoj de bataliloj kaj pafaĵoj. La artikoloj kontraŭ la paco estas skribitaj per plumoj, tranĉitaj el la sama ŝtalo, el kiu muldiĝas la kanonoj kaj grenadoj.

Briand sciis iom pri la Internacio de la militindustrio, ĝiaj interligoj kaj plektecoj per karteloj kaj trustoj. Li vidis en la Internacion de la ĉeffinancistaro, ĉar li jam mem komunikadis kun Zaharoff, kiu post la preparolado de organizado de aermilito, kvazaŭ neĉefe donis al li per la mano maldekstra koverton kun la surskribo „POR SOLDATVIDVINOJ“ kaj ĉekon por unu miliono da frankoj. Briand mem rakontis ĉi tiun malgravan „neĉefajon“ al Robert NEUMANN.

SCHNEIDER-CREUZOT, la plej granda armilfabriko en Francio, liveris antaŭ la unua mondmilito al Rusio, Germanio kaj al la landoj de la pli posta „Malgranda Entento!“ VICKERS ARMSTRONG, la angla armilfabrikego posedis fabrikojn en Hispanio, Japonio kaj Kanado. Ĝi plej intime rilatis kun la germana armilfabriko Löwe und Comp. Membro de la familio Löwe estis direktoro de la VICKERS-ARMSTRONG administracio. Kun la firmao KRUPP Vickers disputis post la unua mondmilito pro patentoj, kie tiel finiĝis, ke Krupp ricevis kvitige (rekompence) la hispanan fabrikon de Vickers.

Interesa ekzemplo de internacieco de la karteloj estis la internacia pulvokartelo. La NOBEL-DYNAMIT-TRUST laborigis sepa filiojn en Germanio kaj unu en Japanio. Al ĝi apartenas tri ekspodigil-fabrikoj, kiuj estis kunplektitaj en la grupo Rhein-Siegen, Rotweiler pulvofabrikoj, kiuj sia-vice kunlaboris kun anglaj, rusaj kaj hispanaj fabrikoj: la germanaj armil-kaj pafajfabrikoj, la Société Française de Dynamite kaj la Société Francorusse de Dynamite.

Nerektaj riletaj ekzistis inter la plejgtandaj germanaj kaj francaj militindustrioj. La angla firmao Vickers-Armstrong donis monon al la kirasplatafabriko „Mutoran“ en Japanio kaj partoprenis ankaŭ la hispanan ŝipkonstruejon „Naval Konstruktion Establishments de Ferrol“. Antaŭ la unua mondmilito ekzistis internacia interkonsento de la germanaj armil-kaj pafajfabrikoj en Berlin kaj Karlsruhe, la armilfabriko Mauser en Oberndorf, la Fabrique National d'Armes de Guerre en Herstal en Belgio, kaj la Aŭstria Societo por Armilfabrikado. Ĉi tiuj estis sindevigintaj al reciproka subteno pri la liverado de karabenoj, prezegaligo kaj divido de la profito. Ili riveris karabenojn al Rusio, Japanio, Ĉinio kaj Abesinio. Duboj de

propraj politikistoj estis ĉiam kontentigaj per la argumento: „Nur la negoco kun la eksterlando kapabligas la propran produktadon de armiloj“

FOKKER konstruis flugmaŝinojn en Nederlando, JUNKERS en Svedio, DORNIER en Svisio, unue por la elektitaj hejmlando, por poste elspezigi la kapitalon por la konstruado de militaviadiloj, kio en Germanio estis malpermesita.

Cetere ne mankis pruntoj de *....(nelegebla vorto)...* transprenoj de akcioj kaj kartelinte interkonsentoj de l'amerika kaj germana peza industrio. Ĉu ili sciis, ke ili tiel favoris la rearmadon de Hitler? Ĝi estis negeco, kaj tiu ĉi cirkonstanco malgravigas ĉiujn aliajn konsiderojn.

Ĝis 1940 171 amerikaj firmaoj investis en la germanan ekonomion 420,6 milionojn da dolaroj! Per ĉi tio laiko ekomprenas la eksterordinaran armadkapablecon de Hitler. Sub ĉi tiu aspekto proceso kontraŭ la heredintoj de Krupp en la kadro de la proceso kontraŭ la militkrimuloj impresas groteske. Oni estus devinta same akuzi antaŭ tiu tribunalo de mondonintojn de Krupp, la New-Yorkajn bankojn Haltgarten a Camp. Goldmann, Sachs a Co, la National City Bank kaj aliaj kunhelpintojn.

Standart Oil Trust en New-Yersey unu el la decidigaj petrolfirmaoj estas asociita al la amerika banko J.Henry Schröder (fratoj Dulles). La amerika trusto havis en Hamburg filsocieton, la German-amerikan Petrol-Societon kun 18.000 disvendoj en Germanio. Malmulte konata estas la ligiteco inter Standart-Oil kaj IG-Farben-Industrio. 1925 la germana ĥemiindustrio kunigis en la mamutaĵo de IG-Farben, kiu ampleksis ankaŭ la partoprenon de Bayer-Werke en Wintrop Chemikal Company kaj la kunlaboron kun la ĉefa USA-militindustrio. Jam pli frue Bayer-Werke akiris la duonon de la akcioj de Wintrop Chemikal Company, filsocieto de Sterling-Produkts. La Sterling-Produkts grupo faris kontrakton kun la plej granda amerika entrepreno, tiel ke rezultis la nereкта kunlaborado de Du Pont kun IG-Farben.

Ĉi tiuj negocaj interligoj kaj dependoj atingas en la duan mondmiliton. Raporto de l'administra direktoro de Standart Oil, Frank A.HOWARD de la 12.10.1939 grave klarigas ĉi tion. Kiam la Germanoj jam invadis Polion, Howard vojaĝis Anglion, por tie interparoli militajn liverojn al la angla kaj franca armeoj. Ĉi tio ne malhlepis lin, iom pli poste en Nederlando dum tri tagoj intertrakti kun reprezentantoj de IG-Farben kaj aranĝi „Gentleman`s Agreement: „Vi transdonis al mi ...dokumentojn de la transdono de 2.000 patentoj kaj ni faris nian plej bonan, por ellabori ampleksajn planojn por „Modus Vivendi“ (agebligmanieron), kiu devis esti tipa dum la milito, ĉu USA jes aŭ ne partoprenos la militon“.

La sfero de la interesoj estis nove distribuita por la tempo de la milito: Al Standart Oil apartenis la disvendado en USA, en la Brita Imperio, en Francio kaj ĝiaj kolonioj kaj partoj de la Meza Oriento. La disvendado en ceteraj teritorioj apartenis al la IG-Farben. Parto de la akcioj de Standart Oil posedaĵoj de IG-Farben redonigis la 2.11.1939 al la amerikaj akciuoj de Standart Oil. Sed ĉi tio ne tuŝis la faritan interkonsenton. IG-Farben malperdis siajn patentojn kaj la rajtojn pri licencpagoj, kiuj devis bilanciĝi post la milito. Kiam en 1952 direktoro Howard estis publike atakita pro tiu amika solvo, li simple deklaris: „Kiel ajn la sentoj de la kontraktintoj estas, milito tamen ne malvalidigas tiajn kontraktojn. Ĝi nur interrompas ilian validecon“. Kaj la ĵurnalo de Wall-street retranskribigis la publikon: „Nia lando estas nun la heredanto de la malfondita imperio de IG-Farben-Industrio kaj intencas, ĝin konservi por si“.

Post la dua mondmilito la malnova ludo redaŭrigis. Laŭ informoj de angla gazetaro jam en 1947 denove ekzistis pli ol 100 grandaj germanaj industrientreprenoj, kies akcioj apartenis pli ol 50 %e al amerikaj bankoj kaj trustoj. En centoj da firmaoj la Amerikanoj partoprenas kun 15-30 % de la fundamenta kapitalo. En 1949 la ĉefministro de la Sud-Badeno konstantis, ke en la industrioj de la lando eksterlanda kapitalo estas reprezentanta per jenaj partoj: 99 % en la ĥemiindustrio, 46 % en la elektroproduktado, 83 % en la teksindustrio, 46 % en la paperindustrio, 45 % en la lignoindustrio kaj 81 % en la filmindustrio.

La granda amerika militindustrio Du Pont konstruigis la unuan fabrikon de atombomboj. En 1915 ĝi laborigis 4.000, 1918 jam 30.000 kaj hodiaŭ en 72 fabrikoj pli ol 85.000 homojn, inter ili 2.000 sciencistoj el 35 landoj. Ĉi tiu industriare estas opiniata kiel la plej granda liveristo de pafaĵoj.

Ĉu la respondeculoj de tiu ĉi armilforĝejego faros negocajn konsiderojn, kiuj devus al ili malpermesi la produktadon de atomarmiloj? La atomarmilo signifas la sinekstermon de nia tero. Ankaŭ la armilfabrikistoj ne post-vivos, se la H-bomboj estos uzitaj. Alfredo NOBEL deziris por transportiga fondo de sia Nobel-premio iel rebonigi la malbonaĵon, kiun lia dinamito povis fari. En tio li ne prosperis. Li ne povis evitigi la misuzon de sia invento dum milito. Ĉu la granduloj de la militindustrio malhelpos tiun misuzon, se ili laŭdas la pacan utiligon de la atomenergio? Pri la danĝero de lavangoj, inundoj, tertremoj kaj tempesto la registaroj akordigas, ke la homo rajtas havi plej grandandan sekurecon. Rilate al la minacoj de la atomarmiloj – tiu infera produkto el mano homa, ĉiuj internaciaj unuiĝoj malsukcesas. Ekzistas eta espero, ke la Internacio de la militindustrio, kiu tiel decidige influas la mondpolitikon pro “negocaj” konsideroj finigos la vetarmadon kun atomarmiloj Ĉar finfine per tiu ĉi :negoco“ oni ne plu povos profite negocadi.

Sed, ni esperantistaj pacdefendantoj certe ne kredas je tiu „eta espero“ ke finfine la atomfabrikantoj prudentiĝos, sed ni firme kredas, ke la generala volo de la homaro devigos siajn registarojn aŭ starigos tiajn registarojn, kiuj akceptos internacian kontrol-komisionon, kiun gardus kaj malpermesus ĉiun ajn misuzon de la atomenergio jam komencante ĉe la uranminejoj.

R.BURDA

„GUTO POST GUTO“

Ni ĉiam guto post guto traboras la indiferentecon de kompetentaj personoj. La interkorespondado kun aliaj landoj daŭre vastiĝas. Ni jam havas sufiĉajn informojn pri la Esperanto-movado en la tuta mondo. En sov.revuo „NOVA TEMPO“ n-o.46 aperis, ŝajnas, la unua raporto de membro de angla parlamento. Emris Hjus pri sia vizito en Leningrado, kie juna esperantistino al li pli helpis ol la scio de angla kaj franca lingvoj. En la revuo „ALILANDA LITERATURO“ n-o.5 kredeble apero artikolo pri la Bolonja Esperanto-kongreso. Nia grupo kunvenadas regule en la Lingvosciencia Instituto de Moskvo.

S.SARIĈEV

NACIOJ INTERAMIKIĜAS PERE DE ESPERANTO

La hungara „PACO“ Esperanto Rondo de la Kulturhejmo en Budapest aranĝis la 24.11.1955 Finnland-Hungaran Amikecvesperon. Al tiu vespero kontribuis la Okc.Finnlanda Packomitato per lumbildprelego pri la finnlanda pacmovado. Estis prezentitaj ankaŭ diversaj pejzaĵoj, kiujn akiris k-do Pál Balkanyi dum sia Finnlandvojaĝo. K-do. Imre Ferenczy recitis hungare la Finnlandkanton kaj ankaŭ poemojn de d-ro. K.Kalocsay. Inter finnlanda kaj hungara flagoj flirtis la esperanta, simboligante la ambaŭ popolan interfratiĝon pere de nia internacia lingvo. La murojn ornamis finnlanadaj pacafiŝoj, ricevitaĵoj de k-do. Niilo Kavenius, redaktoro en urbo Turku.

El la sukcesplena vespero estis sendita salutletero al la finnlanda ambasadoro en Budapeŝto kaj al la Finnland-Hungara Societo en Turku kaj al la gazeto Uusi Päivä. Pri tiu ĉi vespero raportos ankaŭ la Hungara-Radio en sia finnlanda relacio.

Pál Balkanyi

BELEGA EKZEMPLO DE INTERNACIA SOLIDARECO

La 3.de decembro atingis nian redakcion letero de sovjetarmenia k-do. Simon MKRTIĈJAN, kiu vere profunde emociis nin, kaj ni ne povas aliel ol prezenti ĝin ankaŭ al niaj legantoj. Inter aliaj sciigoj k-do. Mkrtiĉjan skribis:

„- - - Hieraŭ vespere vizitis min k-doĵ. Gurgen Sevak kaj T.P. ambaŭ esperantistoj. La temo de nia interparolo estis inter aliaj, la financa stato de „La Pacdefendanto“, al kio estas dediĉita via ĉefartikolo en la n-o.45. de la revuo. Ni triope faris donacon por kovrila elspezojn de „La Pacdefendanto“ sume 250 rubloj, kio laŭ hodiaŭa kurso egalas 450.- Kĉs.

La donacintoj:

Prof.d-ro. Gurgen SEVAK .... 115 rb

K-do. T.P. .... 20 rb

Simon Mkrtiĉjan ..... 115 rb

48-1955-05

Prof.d-ro. Gurgen SEVAK .... 115 rb
K-do. T.P. .... 20 rb
Simon Mkrtičjan ..... 115 rb

-----
sume = 250 rb

Ĉar pro valutaj malfacilaĵoj la sumon 250 rb. ni ne havas eblecon sendi al vi, mi deponis ĝin hodiaŭ en ŝparkaso de *Fveran* No.6654, konto n-o. 18519 je 2 %.

Mi petas vin komuniki, kiamaniere sendi al vi tiun sumon.Ĉu vi havas financajn rilatojn kun Moskvo, aŭ kun ĉeĥoslovaka reprezentanto *komerca* en Moskvo?

Salutante vin sincere, mi atendas vian respondon.

Simon Mkrtičjan, *FRFVAN*, Sovjet-Armenio

NIA RESPONDO:

Karaj kamaradoj!

Kvankam ni tre bezonas monon, mi tamen ne volas serĉi vojon kaimaniere akiri vian afablan donacon. Sed plejprofunde emociis nin via decido, tio estas decido de sovjetaj kamaradoj helpi al nia organo, ĉar por tia decido vi esprimas vian koran solidarecon kun nia batalo kaj simpation al nia organo. Tiaj esprimoj estas por ni multe pli valoraj el ĉiu mono, ĉar ili nepre devas doni al nia anaro pluan entusiasmon kaj fortan energion, per kiuj ni fine atingos nian celon kaj definitivan venkon. Akceptu karaj kamaradoj nian plej sinceran dankon por via sincera volo kaj se vi nepre volas helpi al ni, do konservu la donacitan monon ĝis kian vi sukcesos eldoni propran literaturon, kaj tiam vi helpos al ni per ĝia alsendo.

Komprenu, ke LA PACDEFENDANTO estas samtempe ankaŭ via organo kaj informilo kaj ni ĝoje ĝin liveras senpage al vi, ĉar ni konscias pri tio, ke aŭ pli ankaŭ la sovjetaj gekamaradoj eldonos sian propran gazeton kaj *literaberon*, kio signifas por ni la plej *erikan* rekopencon. Intertempo ni forte kredas, ke niaj ĉeĥoslovakaj esperantistaj pacdefendantoj inter si mem kolektos tion fortoj, por povi vivteni nian movadon.

Vivu la internacia solidareco en nia komuna batalo!

R.Burda

ESPERANTO EN PACDEFENDANTO

Ĉe ni en Latvio ankaŭ la Esperanto-movado ĉesis sian letargion. Kvankam ne multaj sed tamen kelkaj el la malnovaj esperantistoj esperas, ke ankaŭ ĉe oni oficiale permesos

organizon de Esp.-grupoj kaj societoj. Ni kontaktas kun k-do.Bokarev, la plej eminenta persono, kiu povas por nia movado. Konstantante, ke io jam okazas, mi petas vin sciigi al mi kiel status la afero ĉe vi kaj en la ceteraj Popoldemokratioj.

Mi fariĝis esperantisto en la jaro 1933. Ĝis la j.1941 mi estis kunlaboran de sveda Esp-gazeto „ARBETAR ESPERANTISTEN“. Dum pli ol 5 jaroj mi liveris por ĝi tradukojn el latva literaturo, ĉefe de progresema verkistoj. Ankaŭ nun mi havas manuskribtojn de rakonto kaj romano de verkisto V.Lácis (nia ministro-prezid.) krom aliaj mallongaj tradukaĵoj. Okaze de ebleco ilin publikigi, mi ilin senkondiĉe disponigos al vi.

Ĝis la jaro 1941 nia entrepreno havis Esp-grupon „LA VERDA GERMO“ kiu likvidiĝis kune kun aliaj privataj societoj. Laŭ mia opinio la aktiviĝo de esp-istoj en nuna tempo certe renkontos bonvolemon de oficialaj instancoj. Mi bezonus ricevi favorajn raportojn por diskonigi ilin inter miaj laborkamaradoj kaj varbi novajn adeptojn por nia movado.

Teodors ARBERGS

Piebalgs iela 1-2, RIGA 6, Latovio-P.S.R.Sovjet-Unio

KONSERVATIVULOJ ĈIRKAŬ K-do BOKAREV

Kiel entusiasmulo k-do. Bokarev faras kaj agas tre fervore por Esperanto, sed ekzistas ĉirkaŭ li kelkaj konservativaj scienculoj, kiuj, gvidante sin por iuj starigitaj dogmoj, staras kontraŭ Esperanto. Kompreneble la rado de la historio ne reiros malantaŭen; frue aŭ pli malfrue la ideo de internacia lingvo venkos solene, kaj sovjetaj esperatistoj povus montri sin dece.

Ni ĉiu tago atendas legaligon de nia movado, sed tio ne signifas, ke ni nenion faras por Espe-o. Ekzemple en Erevan (Sovjeta Armenio) ni faras propagandon por nia internacia lingvo, kiu estas tre varme akceptata de gejunuloj. Dufoje en la semajno ni kunvenas en hejmo de tiu aŭ alia kamarado, diskutas problemojn de nia estonta organizo, legas ricevitaĵojn Esp-gazetojn kaj serĉas vojon kiel akiri kunvenejon por niaj samideanoj kaj simpatiuloj. Sekve de tiuj kunvenoj jam estas organizitaj kelkaj kursoj, kiujn partoprenas ĝis 15 gejunuloj.

S. Mkrtiĉjan

48-1955-06

AVETIK ISAHAKJAN

La 27. de okt., okaze de la 50a datreveno de naskiĝo de eminenta armenia poeto Avetik ISAHAKJAN estis aranĝita en la Erevana ŝtata universitato jubilea vespero. Ĉi vesperon partoprenis la jubileŭlo A. Isahakjan, rektoro de la universitato k-do. G. Petrosjan, multaj profesoroj, gestudentoj, verkistoj kaj aliaj gastoj. Post prelego *pri* Isahakjan kaj finvortoj de la jubilaŭlo okazis literatura programo, kiun partoprenis eminenta armenis esperantisto, eksmembro de la Esperanto Lingva Komitato, prof. d-ro. Gurgen SEVAK, kiu deklamis esp-lingva ĉapitron el la poemo „Abu-Lala-Mahari“ de A. Isahakjan kun granda sukceso.

En armenlingva jubilea n-o. de erevana universitata gazeto „EREVANI HAMALSARAN“ eblas legi artikolon, ke jam en 1926a jaro aperis en Leibzig la poemo de A. Isahakjan „Abu-Lala *Mahari*“ en Esp-traduko de prof. G. Sevak kaj pli poste el Esperanto ĝi estis tradukita en herbean kaj japanan lingvojn.

K-do. prof. G. Sevak intencas eldoni en Erovan libretojn el la serio „Armenia Literaturo“, el verkoj de famaj poetoj H. Tunkanjan A. Isahakjan kaj E. Ĉarene.

Prof. Sevak ekkontaktis kun la prezidanto de la Armenia societo por kultura interligo kun eksterlando. Ĉe lia unua vizito la prezidanto interesiĝis pri Esperanto kaj petis lernolibron. Li diris: kiam en eksterl. delegitaroj vizitontaj Armenion troviĝos esperantistoj, li petos nian helpon.

Karaj gek-doj! Mi salutas vin en la nomo de armeniaj pacamikoj esperantistoj kaj deziras al vi neelĉerpeblan energion por nia kora celo.

Simom Mkrtiĉjan

U. Gukasjan 19, EREVAN, Sov. Armenio

EL BULGARIO

Goce *Delĉev*, la 1. 12. 55. Antaŭ kelkaj tagoj malfermiĝis Esp-kurso por komencantoj. Partoprenas pli ol 30 gelernantoj. La kurson mem mi gvidas.

Akceptu miajn plej korajn salutojn kaj bondezirojn al la nova 1955a jaro. Ni esperu, ke ĝi estos plej favora por nia movado!

B. A. VELEV

VIDANTOJ HELPU AL BLINDULOJ!

La Ligo de Ĉeĥoslovakaj Invalidoj en Praha (ĈSR) eldonas brajle presitan organon „AŬRORO“. Ĝi estis fondita en 1920 kaj estas unu el la plej malnovaj Esp-gazetoj. Ĝia aperado estis interrompita nur dum la milito. De post 1945 ĝi daŭre kaj regule aperas kaj eĉ

sukcesis transvivi la perioden de malfavora sinteno kontraŭ Esperanto, kiam ĉiuj ceteraj Esp-gazetoj en Ĉeĥoslovakio ĉesis aperi. Nun aperas ĝia 29a jarkolekto.

Dum la tempo de sia ekzisto ĝi akiris pro sia persista kaj konsekvenca porpaca tendenco multajn fidelajn kaj fervorajn amikojn por Esp-o, por la paco kaj por la malfacila laboro de ĉeĥoslovakaj samideanoj.

„AŬRORO“ aperadis 5foje jare po 150 ekz-oj, sed ek de 1956, la eldonkomitato decidis pligrandigi ĝian eldonkvanton, aperigi ĝin 6foje jare kaj liveri ĝin ĉiuj eksterlandaj esp-blinduloj tute *s e n p a g e*, kiuj sendos al ni siajn adresojn. Tiu fakto certe instigos vin, diskonigi ĝin al ĉiuj blinduloj, kies adresoj ni ĝis nun ankoraŭ ne posedas. Tre volonte ni sendas ankaŭ al vi *provekz.*, kiun vi povas uzi por ekspozicioj.

Ni sincere antaŭdankas al vi pro via bonvola helpo kaj salutas vin.

Nia adreso:

„AŬRORO“, Slepecká knihovna, Krakovská č.21, P R A H A – II. Ĉeĥoslovakio

ĜIS LA REVIDO EN SOFIO !

Post unumonata tre agrabla, utila studvojaĝo tra via lando por Esp-o mi revenis Sofion. Vi legis jam detalojn pri mia vizito en apartaj urboj. Mi vizitis Plzeň, Praha, Kladno, vilaĝon Lidice, Pardubice, Hradec Králové, Brno, Olomouc, Ostrava, Karviná, Opava, Otrokovice, Gottwaldov, k. Bratislava en Slovakio. Ĉie esperantistoj renkontis kaj helpis al mi pli ol mi supozis. Dank` al ili mi vidis multajn geografitajn objektojn, kio havas por mi, geografisto, altan signifon. En la sama senco al mi tre helpis la urbestroj de Hradec Králové kaj Brno. Ili eĉ aŭtomobilo veturigis min. Urbestro de Pardubice persone montris al mi la faman fabrikon „*PARDUBICKÝK PERNÍK*“. En Plzeň dank` k-doj. Burda, Reiser kaj d-ro. Černý mi sukcese povis rigardi la industrion de la urbo. En Praha dekoj de gekamaradoj (O.Ginz, T.Pumpr, Vítek, J.Holá, M.*Kšenková (Křenková ?)*, d-ro. Jermář k. aliaj) helpis al mi viziti la plej *vindajn* lokojn de ilia ĉefurbo. En Pardubice preskaŭ la tuta Esp-klubo min akomparis kaj helpis. Neniam mi forgesos ilian fratecan sintenon, kaj precipe de d-ro. Hrubeš, gek-doj K.Franc, Štechr k.a. *En* Hrad.Králové verdpostenis k-do. Zd. Hršel, en Brno k-doj. Vondroušek, Fridrich, Kořínek, Šikula, Zink, Ballay k.a. En Olomouc k-doj. d-ro.Vlad.Mohapl, M.Rudolf, Naděžda Pokorná, en Ostrava k-doj. Lička kaj Kočvara, en Otrokovice k-dinoj. Fan.Matušová, Evjáková kaj en Bratislava k-doj.M.Zvára k. P.Rosa.

En ĉiuj urboj ni aranĝis Esperanto konvenojn. Publikaj prelegoj pri „Konstruado de socialismo en Bulgario kaj ĝia batalo por la paco“ okazis en Plzeň, Hradec Králové, Brno, Olomouc, Ostrava, Otrokovice k.Bratislava. Pri nia vizito ĉe k-do. prof.Trávníček en Brno, mi nur deziras mencii: En la fino konsentis, ke Esp-o. povas esti helpa informia lingvo kaj eĉ bondeziris sukceson al nia Esperanto afero.

En Olomouc la rektoro kaj profesoroj de la Pedagogia Altlernejo post interparolado promesis klopodi malfermi Esperanto-katedron por gestudentoj.

En Bratislava mi vizitis la Centran Komitaton de la Slovaka Sindikata Konsilantaro (2hor. *ol/al/ni* disputis). Mi invitis ilian reprezentanton ĉeesti renkontiĝon en la Centra Komitato de la Slovaka Komunieta Partio. Tie la diskuto daŭris unu kaj ½ horon. La k-doj estis plej parte ne informitaj. Kiam mi klarigis kaj respondis iliajn demendojn, ili konsentis. Ekzistas ĉe ili komprenemo.

Mi esperas, ke nia vizito helpis al la Esp-movado en via lando. Mi bedaŭris, ke jam ne povis viziti pliajn slovakajn urbojn kaj regionajn urbojn kiel Liberec, Ústí, Karlovy Vary kaj České Budějovice.

Radio Bratislava min intervjuis pri miaj impresoj el Ĉeĥoslovakio. Mi respondis en Esperanto (5 min.)

Koncize: Mi estas tre kontenta pro la frateca akcepto kaj mi klopas estonte respondi sammaniere.

Al ĉiuj esperantistoj mi diras: Ĝis la revido venontjare en Sofio dum 32a Bulgara Esperanto Kongreso !

Canko MURGIN

K-do.Burda demandas, ĉu la bulgaraj gek-doj ankaŭ senpage gastigos nin kiel ni faris dum nia TUTŜTATA al eksterlandaj gastoj en Otrokovice?

EFIKA PROPAGANDO POR ESP-O

Helpe de nia MEM-peranto k-do.A.Opisso el Genova, ni ricevis grandan ĵurnalon de la Federazione Italiano de *Partido* Socialista, „IL LA VORO“ de 1/11.55. en kiu ni legas sur la 3a paĝo italan tradukon de la „Alvoko de ĉinaj scienculoj por Esperanto“, publikitan en L.P. kaj aliajn raportojn favorajn al Esperanto, kiujn redaktis k-do.G.Barni.

Certe tiaj raportoj en ĵurnalo, kiu estas amase legata multe kontribuas al nia movado. Necesas, ke ankaŭ aliaj gek-doj. klopodu tiel faci.

La red.

MENDU – MENDU – MENDU !

Du plej belaj arioj kaj du duetoj el la fama ĉeĥoslovaka opero „LA VENDITA FIANĈINO“ de Bedřich SMETANA aperis en Esperanto. Dank' al s-ano Zdeněk Švehla, tenora operkantisto, d-rino Královcová, soprkantistino kaj s-ano. Fr.*Panoš*, pianovirtuozo, ĉiuj membroj de la opero en Olomouc, aperis en gramofondiskoj kun tiuj juvelmelodioj. La diskaj estas dediĉitaj al la Esperantofako de RADIO-ROMA kaj al UNESCO okaze de la unujara jubileo de la historia poresperanta rezolucio. Sendu ilin al viaj eksterl. amikoj. Mendu ĉe: Mil.RUDOLF, *Wanklova* 14, OLOMOUC

GRANDA SUKCESO EN KRAKOVIO

La krakovia grupo de la Esperanto Asocio en Pollando malfermis elementan vesperan kurson al kiu aliĝis 109 gelernantoj. Inter ili duono konsistas el gestudentoj. Por vekti ankoraŭ pli entusiasmon la kursgvidantoj decidis tuj interligi siajn lernantojn kun eksterlandaj gesamideanoj. Por tiu celo bonvolu sendi bildkaron kun indiko de via adreso, sekso, aĝo kaj profesio al: K-do.ing. Tadeusz LUKIEWICZ, Pl. Mariacki 7/4, KRAKÓW, Polio.

R.Rauczynski, prezid.

AL NIAJ ABONANTOJ

Malgraŭ kelkaj seriozaj klopodoj ni ne sukcesis trovi inter niaj anoj k-don kaj kolektivon, kiu pretus senpage aŭ almenaŭ por malalta rekompenco multobligi nian cirkuleron en la jaro 1956a. Por la distribuado aliĝis kolektivo de k-do kanoniko A.Macek en Mikulov, kiu tre verŝajne aldonos kaj distribuos la Pacdefendanton sub la firmao de la Distrikta Packomitato en Mikulov. La kolektivo faros tiun laboron en libera tempo senpage.

KONSEKVENCO DE NIA OPORTUNISMO

Estas, ke la redakcio devas plialtigi la prezon de la jarabono por 1956 je 16.- Kĉs por LA PACDEFENDANTO kaj ankaŭ por la organo de MEM, „PACO“ je 16.- Kĉs.

Ni kredas, ke tiu ĉi negrada pli altigo de la abonprezoj ne kaŭzos perdon da abonantoj. Vi devas kompreni, ke absolute ne eblas daŭre labori kun defĉito. Ne temas nur pri la eldonado de nia bulteno, sed la gek-doj el nia tuta lando konsideras samtempe la redakcion kiel centran komitaton de ĉeĥoslovakaj esp-istaj pacdefendantoj kaj turnas sin por ĉiuj petoj kaj konsilpostuloj al ni. Tio signifas, ke ĉiu tage amasiĝas dekoj da leteroj sur la tablo de la redakcio, kiujn necesas laŭ ebleco kaj ilia graveco respondi. Kun la daŭra kresko de nia movado kaj plinombriĝo de niaj abonantoj ankaŭ tiu korespondado kun ili ege disvastiĝas kaj konsumas respektindan sumon de la administraciaj enspezoj. Krom tio vi devas scii, ke ni liveras al kelkaj aliaj landoj nian bultenon tute senpage. Multaj el vi diros: Tion vi ne faru ! Sed al ili ni devas respondi, ke tio nepre necesas, ĉar eĉ se tio momente nerentumas (laŭ komerca vidpunkto), en la proksima estonto ĝi tamen multobligite redoniĝos al ni.

Imagu ekzemple: ĉu estas necese, ke ni nun kelkan tempon helpu per nia gazeto informi kaj instigi niajn gek-dojn en Sovjet-Unio, Ĉinio aŭ Vietnamo al aktiveco kaj fondo de Esp-movado en iliaj landoj? Certe ke jes, ĉar ili mem ankoraŭ estas malfortaj. Sed pere de nia helpo ili baldaŭ kapablos eldonadi proprajn gazetojn kaj literaturon, same kiel jam Polio kaj Bulgario faras, kaj tian al ni ĉio rekompenciĝos. Certe ĉiu el vi konsciiĝas, kion signifos por ni ekzemple la fondiĝo de sovjet Unia Esperanto-Movado kaj ricevo de sovjeta Esp-literaturo.

En tiu senco ni devas esti solidarecaj kaj kapabli elteni la iomete malagrablan situacion, kiu finfine al nia movado ja nepre alporto *cent-oblan* rekompencan.

Rud.BURDA

KORESPONDI DEZIRAS:

K-do.Leopolod PETERA, pošt.schr.55, DVŮR KRÁLOVÉ n/Labem, Ĉeĥoslovakio. Pri pacmovado kun ĉiuj landoj. Interŝanĝas afiŝojn, bildojn kaj spertojn pri kuracigaj plantoj. Li ĉion rekompencos kaj cert. resp.

K-do.Todor MARINOF, str.“Stefan Karadĝa“ No.9, BURGAS, Bulgurio, interŝanĝas il.p.k., gazetojn kaj p.m. kun ĉiuj landoj.

K-do.Spas POPOF el PAZARĜIK, Bulgario kune kun sia edzino tutkore salutas siajn amikinojn Zázvorková Olga el Most kaj Vedunka Kmínková el Liberec kaj deziras al ili multan feliĉon en la nova jaro 1956.

K-do.Spas POPOF, Benkovska No.82, PAZARĜIK, Bulgario, serĉas por sia grupo korespondantojn el ĉ.landoj. Respondo garantiata.

K-do.ing.Tadeusz LUKIEWICZ, Pl. Mariacki 7/4, KRAKÓW, Polio serĉas korespondantojn por 109 gelernantoj. Indiku vian adreson, sekson, aĝon kaj profesion. Respondo certa.

20.000 pacpropagandaj

leter-kovertoj kaj paperoj estas al vin dispono. Mendu tuj ĉe k-do. J.REISER,
Kraj.správ.Spojů, Plzeň!

48-1955-09

NIA MOVADO EN ĈEĤOSLOVAKIO

OTROKOVICE, la 23/12. vizitis nian urbon prof.C.Murgin el Sofio. Li esti gastigita de nia Esp-rondeto. Liajn prelegojn partoprenis ankaŭ esp-istoj el Kroměříž, Přerov, Holešov, Lanžhot kaj Gottwaldov. Ĉeestis la direktoro de la nacia entrepreno „SVIT“ en Otrokovice, oficialaj reprezentantoj de la Nacia Komitato, de la Komunista Partio, prez. de Ĉeĥosl.-Soveta Amikaro, parlamenta deputito kaj membroj de nia uzina klubo. K-do. Murgin informis ilin pri la evoluo de la socialista konstruado en Bulgario. Li akcentis, ke dum sia vojaĝo tra ĈSR li vizitis jam tutan vicon da urboj kaj ĉie lin afable akceptis Esp-rondetoj. Tradukon de liaj prelegoj prizorgis k-do. instruisto Omelka.

TŘINEC, dimanĉe la 4/12.okazis en Třinec laborkunveno de Esperanto rondetoj el la regionoj de Ostrava kaj Olomouc en la Sindikata uzina klubo „ZVMM“. Pri la evoluo de pacaj rilatoj prelegis k-do.prof.Kožený el Kutná Hor.

PRAHA, la 23/11. prelegis en nia la internacia esp-pacmovado. Lia parolado estis kun intereso akceptita. Fine li starigis proponon, aranĝi la II. Tutŝtatan konferencon de esp-pacdefendantoj dum 1956 en Praha kaj se eble ankaŭ la II. Internacia Renkontiĝon de „MEM“. Pro tro progresinta tempo tiujn proponojn diskutos la kluba komitato.

KARLOVY VARY, ĉi tie funkcias rondeto de Esp-junularo kun 13 anoj ĉe la „Ruĝa Angulo“ de Lázeňské Domovy, 3 anoj lernas Esp-stenografion laŭ Herold-Mikulík. En Žukov strato ni ekspozicias en bela vitrinkesto propagandan kaj informan materialon.

Most, funkcias kurso kun 15 lernantoj, kiujn instruas k-dino Čaklová laŭ Ĉe-metodo. La ministra klubo presigis afiŝojn por nova kurso. Sur Náměstí Míru (Pacplaco) ni instalas novan propagandvitrinon. Nia junularo kunvenas ĉiu marde en Hornický Klub po 8-12 membroj de la 19a horo.

OSTRAVA, la 19/11-21/11. ni gastigis prof.C.Murgin el Sofio. Krom la karbominejoj, li vidis ĉiujn interesaĵoj de nia industria urbo. Okazis bone vizitita klubvespero kun interesa prelego de

k-do Murgin. Dum 20 minutoj diskutis k-do Murgin kun nia urbestro, kiu tre favore rilatis al Esperanto.

BOHUMÍN, ĉe nia fervoj-uzina klubo funkcias kun 20 lernantoj. Instruas k-do. Vl.Slaný.

OSTRAVA-HULVÁK Y, ĉe Kleriga Konsilantaro funkcias ĉiu ĵaŭde de 18.horo kurso kun 15 lernantoj. Instruas k-do.Vlad.Slaný.

DOLNÍ BLUDOVICE, en la 8jara meza lernejo de Klement Gottwald_instruas ĉiu sabate al 34 infanoj k-do.instruisto Oldřich Schwetter post sia deĵoro.

VŠEBOŘ distr.Cheb, lernejdirektoro k-do.Jar. Klement sukcesis dum nacilingva instruado instigi 14 infanoj inter 9-10 jaroj al lernado de Esp-o. Dum libera tempo ili kunvenadas kaj li persone ilin instruas. Tion bonvolu aliaj geinstruistoj imiti!

OPAVA, 21/11. vespere niaj k-doj alveturigis el Ostrava k-don.C.Murgin al nia urbo. Krom la Esper.klubon li vizitis la Distr.Nacian Komitaton, urban bibliotekon kaj aliaj gravajn instancojn. En Hradec ĉe Opava ni montris al li la muzeon. Lia vizito grave kontribuis al nia movado.

OLOMOUC, la 7-8.de januaro 1956 okazos en nia urbo laborkonferenco de Esp-rondetoj el la regionoj de Ostrava kaj Olomouc. Tre verŝajne akiros 50% vervojrabaton.Venu multnombre! Aliĝojn sendu al k-do d-ro.Vl.Mohapl, Tř.Svornosti č.4, Olomouc.

La vizito de prof.C.Murgin en nia urbo estis tre sukcesa kaj multe helpas al nia movado. Tuj la duan tagon ni vizitis la urbestron, kiu k-don. Murgin tre afable akceptis kaj per aŭtomobilo akompanate de spec.fakulo, estis al li prezentitaj ĉiuj specialaĵoj de nia urbo. Vespera okazis solena klubvespero, kiun ĉeestis ankaŭ delegitoj el Přerov kaj Rýmařov. La 18/11.k-do.Murgin akompanita de nia sekretarino vizitis la Regionan Nacian Komitaton, kie fakuloj lin informis pri la ekonomia stato kaj planado. Vespere estis publika kunveno kun prelego en nia universitata biblioteko. Ni ankaŭ vizitis la prezidantinon de la Regiona Packomitato kaj invitis ilin, sed neniu alvenis kaj la Packomitato eĉ ne akceptis nian proponon rilate speciala renkontiĝon kun prof. Murgin. Sabate C.Murgin vizitis la pedagogian altlernejon, kie li rilatis kun kelkaj profesoroj kaj la rektoro de la altlernejo kaj vekis favoran intereson por Esperanto. K-do.rektoro, prof.Bělič eĉ estas ema trakti pri kreo de Esperanto

lektorato en la altlernejo. Kompreneble, ni pri tio daŭrigos rilati kun li. Se ni sukcesus havigi al ni pli da tiaj eksterlandaj vizitoj, certe nia situacio rapide pli favoriĝus.

BRATISLAVA, publika prelego de prof.C.Murgin okazis en nia klubejo de Kleriga Domo. Ĉeestis 50 personoj, el tiuj 30 estis esperantistoj. Partoprenis la direktoro de la Kleriga Domo kaj la bulgara vickonsulo el Bratislava. Tradukis k-do.P.Rosa. Por la prelego ni propagandis per afiŝoj, persona invito kaj urba radiodisaŭdigo. Post la prelego estis aparta kunveno de esperantistoj. K-do.Murgin en akompano de k-do.Tvarožek vizitis la Slovakian Sindikatan Konsilantaron, kie ili diskutis kaj kelkfoje eĉ disputis. Ili estis kontraŭ Esp-o., sed Murgin ĉion trafe klarigis tiel, ke fine iliaj argumentoj elĉerpeĝis. Akompanata de k-do.M.Zvára, Murgin vizitis ankaŭ la kulturelan fakon de la Centra Komitato de Slovaka Komunista Partio, kie la interparolado daŭris ĉirkaŭ 100 min. Oni starigis komplikitajn demandojn, sed Murgin ĉiam bone solvis ilin. Oni promesis diskuti la menciitajn problemojn. Ni vizitis ankaŭ la radiostacion, kie oni surbendigis 4minutan prelegon en Esp-lingvo de C.Murgin kun la promeso, disaŭdigi ĝin en la proksima relacio de „Radio novaĵoj“.

KUNVALD v Čechách, lernejdirektoro M.Houdek prezentis ĉi tie la japan.diafilmojn „HIROŜIMA“ kaj „INFANOJ DE L' ATOMBOMBO“. La samaj nun prezentigas en Běhánky-Lázně Teplice pere de k-do.ing.B. Guttmann. Pli detalaj informoj ankoraŭ nin ne atingis.

NI RECENZAS

„ADAM MICKIEWICZ“: danko al la sen-lacaj klopodoj de niaj polaj gekamaradoj, fine la Komitato por Kulturaj Rilatoj kun Eksterlando komisiis la eldonejon „POLONOIA“ en Varsovio presi 78 paĝan libron pri la vivo kaj verkoj de unu el poetoj en Polio, Adam MICKIEWICZ, verkitan de k-do Mieczysl.JASTRUN. Krom la perfekta Esp-teksto la legantoj ĝuas bonege tradukitajn poemojn kaj orig.ilustraĵon. La formato de la libro estas 15x20 cm de luksa papero kun bela titol paĝo. Mendebila ĉe: Asocio de Esperantistoj en Polio, Koźia 3, WARSAWA. Prezo ne indikita.

„KIO ESTAS LA VERO?“: libreto, bele en verda tolo bindita, kun ora embleno sur la kovrilo. Grandeco: 18x13 cm. Ĝia aŭtoro: MARTINUS el Danlando diras, ke la homoj satiĝis de religioj, kiuj stagnas, la preĝejoj malpleniĝas. Oni sopiras al materiaj konoj, sed oni ankaŭ de tiuj satiĝas kaj serĉos la veron. Koni VERON, signifas scii, kio estas malvera. Tio signifas amon, kiun analizi kaj serĉi science signifas atingi pacon. Pensoj, kiuj memorigas unue pri hilelismo, poste homaranismo de d-ro.Zamenhof.

Serĉi pacon science, signifas serĉi ĝin aktive, do ne pasive, kiel kutimas la eklezioj. Tial por ni, pacdefendantoj, estas ankaŭ ĉi tiu direkto bonvenigata, ĉar ĝi kontribuas al la fina tutmonda paco. Ĉi verko ampleksas 98 paĝojn. Ĝin tradukis el dana originalo C.Graversen kaj kontrolis la Literatura Komitato de „SAT“. Prezo, ne indikita. Mendebila ĉe: Spiritscienca instituto de Martinus, Mariendalsvej 94-96, KOPENHAGO, Danlando.

MUNICIO DE NIA BATALO

